

บทที่ 3

สภาพทั่วไปและการดำเนินงานของกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

สภาพทั่วไปของจังหวัดชัยนาท

ขนาดและพื้นที่

จังหวัดชัยนาทเป็นจังหวัดหนึ่งของภาคกลางตอนบน ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี และชัยนาท ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยาและเป็นตอนเหนือสุดของภาคกลาง บนเส้นรุ้งที่ 15 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 16.854 เมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 195 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับต่างจังหวัดต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอุทัยธานี
ทิศใต้	จังหวัดสิงห์บุรี
ทิศตะวันออก	จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดสิงห์บุรี
ทิศตะวันตก	จังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดชัยนาทมีพื้นที่ประมาณ 2,469.746 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,543,591 ไร่ หรือเท่ากับร้อยละ 15.5 ของพื้นที่ในภาคกลางตอนบน

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดชัยนาทมีลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ประมาณ ร้อยละ 99.06 ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ พื้นที่ภาคกลาง ตอนใต้และตะวันออกของจังหวัดมีลักษณะเป็นที่ราบจนถึงพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดมีแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำน้อย ไหลผ่านพื้นที่ต่างๆ ทั่วทุกอำเภอ เช่น

1. แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านอำเภอโนนรมย์ วัดสิงห์ เมืองชัยนาท และสรรพยา
2. แม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำมะขามเต่า ไหลผ่านอำเภอดงสิงห์ และหันคา
3. แม่น้ำน้อย ไหลผ่านอำเภอสรรคบุรี
4. คลองชลประทาน ซึ่งมีหลายสายไหลผ่านพื้นที่ต่างๆ ได้แก่ คลองอนุศาสนนท์ คลองมหาราช คลองพลเทพ เป็นต้น ล้วนเป็นแหล่งน้ำสำคัญสำหรับการเกษตรกรรมตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วไป

นอกจากลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบแล้ว ยังมีเนินเขาเล็กๆ ขนาดประมาณ 1-3 กิโลเมตร กระจายอยู่ทั่วไป ที่สำคัญได้แก่ เขาธรรมามูล ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์สำคัญของจังหวัดชัยนาท เขาพลอง เขาขยาย เขาท่าพระ เขาระดี่ เขาใหญ่ เขารัก เขาดิน เขาหลักเขาไก่ห้อย เขาสารพัดดี เขาราวเทียน และเขาแก้ว เป็นต้น

สภาพสังคมและประชากร

ขนาดพื้นที่และความหนาแน่นของประชากรในแต่ละพื้นที่ของจังหวัด ปัจจุบันจังหวัดชัยนาท มีประชากร จำนวน 339,032 คนแยกเป็นชาย 164,078 คนเป็นหญิง 174,954 คน แบ่งตามเขตการปกครอง ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรแยกรายเทศบาล/อำเภอ/กิ่งอำเภอ ปี พ.ศ. 2550

รายชื่อ	พื้นที่	จำนวนราษฎร			ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
		ชาย	หญิง		
เทศบาลเมืองชัยนาท	6.061	6,859	7,656	14,515	10,453
เทศบาลตำบลวัดสิงห์	2.000	1,723	1,923	3,646	2,842
อำเภอเมืองชัยนาท	249.316	28,076	30,177	58,253	44,946
อำเภอมโนรมย์	255.644	16,000	17,282	33,282	25,783
อำเภอวัดสิงห์	313.318	11,068	11,632	22,700	17,627
อำเภอสรรพยา	228.277	21,762	23,464	45,226	35,781
อำเภอสรรคบุรี	354.796	32,894	35,450	68,344	53,720
อำเภอหันคา	529.334	27,438	28,762	56,200	43,099
กิ่งอำเภอหนองมะโมง	291.000	9,758	9,698	19,456	14,778
กิ่งอำเภอเนินขาม	270.000	8,500	8,910	17,410	13,294
รวม	2,469.746	164,078	174,954	390,323	339,333

ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดชัยนาท (2550)

- จำนวนราษฎร 30 พฤศจิกายน 2549
- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 30 พฤศจิกายน 2549

การปกครองและการบริหารราชการ

จังหวัดชัยนาทแบ่งเขตการปกครองภูมิภาคและท้องถิ่น ดังนี้

เขตการปกครองภูมิภาค แบ่งเป็น 6 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 51 ตำบล 505 หมู่บ้าน

ตารางที่ 4 จำนวนตำบลและหมู่บ้านในแต่ละอำเภอ ปี พ.ศ. 2550

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	เทศบาล	อบต.	ตำบล	หมู่บ้าน
อำเภอเมืองชัยนาท	1	8	8	82
อำเภอมโนรมย์	2	6	7	40
อำเภอวัดสิงห์	1	6	6	47
อำเภอสรรพยา	2	7	7	55
อำเภอสรรคบุรี	1	8	8	92
อำเภอหันคา	2	8	8	100
กิ่งอำเภอหนองมะโมง	-	4	4	41
กิ่งอำเภอเนินขาม	-	3	3	48
รวม	9	50	51	505

ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดชัยนาท (2550)

ประวัติชุมชนและลักษณะที่ตั้ง

บ้านอ้อย ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ของตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา แต่เดิมที่ยังไม่มีเขื่อนกั้นน้ำคือเขื่อนเจ้าพระยาบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นลักษณะที่ดอน ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำอาชีพปลูกอ้อยเป็นจำนวนมาก จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านอ้อย” ตั้งแต่นั้นมา

พื้นที่

บ้านอ้อยมีพื้นที่ทั้งหมด 1,862 ไร่ แยกเป็นพื้นที่เกษตร 1,562 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ 300 ไร่

การตั้งบ้านเรือนส่วนใหญ่จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มบริเวณฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาอาณาเขตของบ้านอ้อยหมู่ที่ 7 มีเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านท่าทราย หมู่ที่ 1 ตำบลบางหลวง
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านไต้วัดราษฎร์ หมู่ที่ 6 ตำบลสรรพยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ถนนชัยนาท-สิงห์บุรี

ลักษณะประชากร

บ้านอ้อย มีครัวเรือนอาศัยอยู่จริงจำนวน 191 หลังคาเรือน มีครอบครัว 208 ครอบครัว จำนวนประชากร 918 คน เป็นชาย 427 คน คิดเป็นร้อยละ 46.51 เป็นหญิง 491 คน คิดเป็นร้อยละ 53.49

การประกอบอาชีพ

ราษฎรบ้านอ้อยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรโดยเฉพาะการทำนาเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากพื้นที่ในหมู่บ้านเป็นเขตจัดรูปชลประทาน ทำนาได้มากกว่า 2 ครั้ง อาชีพรอง ได้แก่ อาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน ด้านหัตถกรรม มีราษฎรอพยพไปทำงานต่างถิ่นน้อย ราษฎรในหมู่บ้านมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 20,000 บาท/คน/ปี

การคมนาคม

ที่ตั้งของหมู่บ้านห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 6 กิโลเมตร ราษฎรใช้การสัญจรทางบกเป็นหลัก โดยมีถนนสายชัยนาท – สิงห์บุรี 1 สาย มีถนนคอนกรีตติดต่อกันตลอดหมู่บ้าน ราษฎรส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ 80% ใช้รถยนต์ส่วนตัวประมาณ 10% และบริการโดยสารประจำทางประมาณ 10%

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

อาชีพหลักโดยทั่วไปของบ้านอ้อย หมู่ที่ 7 ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยามีอาชีพหลักทำนา และดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติ เครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพยังใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น และภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา เช่น การใช้ไม้ไผ่ มาจักสานเป็นกระด้ง ตะแกรง เสื่อลำแพน กระบุง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่บรรพบุรุษใช้และถ่ายทอดมาสู่ลูกหลานตามลำดับ

ปี 2530 ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่า หลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวแล้ว ประชาชนจะว่างงาน จึงคิดว่า ควรจะมีการรวมตัวกัน ประกอบกับ หมู่บ้านอ้อย ทำบุญสองวัด ราษฎรเหมือนจะแยกเป็นสอง ฝ่าย จึงคิดว่าควรจะทำจุดกลางระหว่างวัดเหนือกับวัดใต้ ทำขนมถั่วอบเนย อาหาร โดยเจ้าหน้าที่ เภสัชกรเกษตรมาเป็นผู้ฝึกสอน

ปี 2530 คณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมกับ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น พัฒนาการตำบล เกษตร ตำบล สาธารณสุขตำบล มาร่วมประชุม เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมอาชีพ ทางหมู่บ้านจึงคิดว่า ความชำนาญและพื้นฐานเดิมของคนในหมู่บ้านมีความชำนาญด้านจักสานไม้ไผ่จึงเสนอโครงการ จักสานขึ้นไป ประกอบกับช่วงขณะนั้น ทางจังหวัดนครราชสีมาจัดฝึกอบรมชาวบ้านขึ้นที่จังหวัด ขอนแก่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงสนับสนุนโครงการจักสานผักตบชวาในระดับตำบล เริ่มเรียนจาก การทำไถ่พวงกุญแจ เป็นอันดับแรก ซึ่งมีนางสุนันท์ กิจอรุณ เป็นประธานฝ่ายจักสานของ หมู่บ้าน

ปี 2532-2534 กลุ่มเริ่มมีการพัฒนารูปแบบมาเป็นกล่องรูปทรงต่างๆ เช่น รูปทรงกระบอก รูปทรงกลม รูปทรงสี่เหลี่ยม และรองเท้า ตามบริษัทส่งออกประเทศญี่ปุ่น ในช่วงขณะนั้นกลุ่ม ประสบปัญหาเรื่องการบริหารจัดการด้านการตลาดซึ่งส่งผลให้สมาชิกไม่มีงานทำมากนัก

ปี 2537 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ครอบวาระการดำรงตำแหน่ง จึงได้มีการ ประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการขึ้นมาใหม่ โดยที่ประชุมเลือก นางจรรยา เกิดเสม เป็นประธาน และเลือกคณะกรรมการร่วม ดังนี้

1. นางจรรยา	เกิดเสม	ประธาน
2. นางสาวเรืองอำไพ	จิ๋วแหลม	รองประธาน
3. นางจันท	ฉิ่งเชิด	เหรัญญิก
4. นางศิริพร	วงษ์คำไรทอง	ผู้ช่วยเหรัญญิก
5. นางสาววาสนา	โพธิ์เปี่ยม	ประชาสัมพันธ์

เมื่อนางจรรยา เกิดเสม เป็นประธานก็เริ่มคิดที่จะฟื้นฟูกลุ่มขึ้นมาอีกครั้ง โดยเริ่มทำแชมพู สระผมและน้ำยาล้างจาน แต่ตลาดไม่แพร่หลาย จึงหันกลับมาจักสานผักตบชวาซึ่งมีพื้นฐานเดิม อยู่แล้ว กรมส่งเสริมการเกษตรเข้ามาฝึกอบรมด้านการข้อมสีผักตบชวา และพาไปออกร้าน จำหน่ายสินค้าหัตถกรรมที่แฟชั่นไอแลนด์ ซึ่งเป็นที่สนใจของลูกค้า และเป็นการเปิดตลาดครั้งแรก รูปแบบของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มนำรูปแบบตัวเครื่องปั้นดินเผาแจกันมาพันเกลียวรอบทาด้วยกาว

แล้วพัฒนารูปแบบสามเหลี่ยมในแบบต่างๆ ตั้งแต่ นั้นมาสินค้าของกลุ่มเริ่มติดตลาดและพัฒนา
รูปแบบมาโดยตลอด

ลักษณะทั่วไปของสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

อายุ

พิจารณาอายุของสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 41-50 ปี คือมี
จำนวน 21 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 32.32 รองลงมาอยู่ในช่วง 31-40 ปี จำนวน 18 ราย ช่วง
อายุ 21-30 ปี จำนวน 15 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 27.69, 23.08, 10.77 และ 6.15 ตามลำดับ เพื่อ
พิจารณาอายุเฉลี่ยสมาชิกกลุ่มหัตถกรรม มีค่าเท่ากับ 39.7 ปี

ตารางที่ 5 สมาชิกกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย จำแนกตามอายุ ปี พ.ศ. 2550

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
21-30 ปี	15	23.08
31-40 ปี	18	27.69
41-50 ปี	21	32.31
51-60 ปี	7	10.77
มากกว่า 60 ปี	4	6.15
รวม	65	100.00
อายุเฉลี่ย	39.7	-

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ระดับการศึกษา

จำนวนสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย จำนวน 50 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 76.92 มี
ระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.92 ที่เหลือจำนวน
4 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.15 จบการศึกษาระดับ ปวช.

ตารางที่ 6 สมาชิกกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย จำแนกตามการศึกษา ปี พ.ศ. 2550

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6	50	76.63
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	16.92
อาชีวศึกษา (ปวช.)	4	6.15
ปริญญาตรี	0	0.00
รวม	65	100.00

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

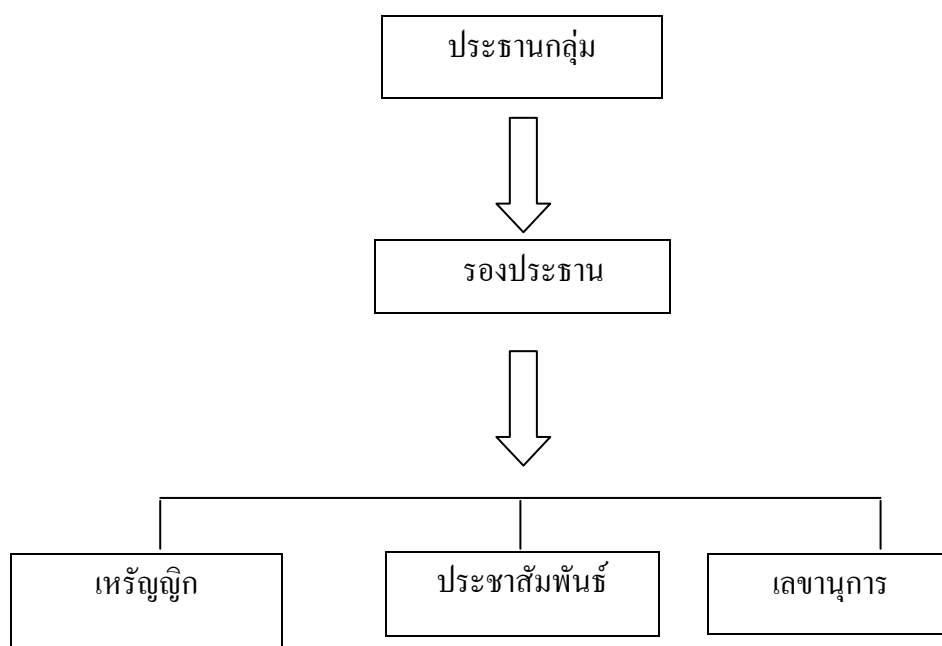
อาชีพหลัก

สมาชิกกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ ทำนา จำนวน 42 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 64.62 อาชีพรองลงมา คือ รับจ้าง จำนวน 10 ราย อาชีพจักสานผักตบชวาเป็นอาชีพหลักอย่างเดียว จำนวน 8 ราย มีรายได้เฉลี่ยวันละ 160 บาท ต่อรายต่อวัน อาชีพค้าขาย จำนวน 5 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 15.38, 12.31 และ 7.69 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 สมาชิกกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อยจำแนกตามอาชีพหลักสมาชิก ปี พ.ศ. 2550

อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำนา	42	64.62
รับจ้าง	10	15.38
จักสานผักตบชวา	8	12.31
ค้าขาย	5	7.69
รวม	65	100.00

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย จะมีผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่ง และเป็นตัวแทนสมาชิก ในการดำเนินงานกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย โดยผ่านกระบวนการขั้นตอนประชุมประชาคม เพื่อเป็น ผู้นำของกลุ่ม จึงมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ดังนี้

1. นางจรรยาพร เกิดเสม ตำแหน่งประธาน มีหน้าที่ควบคุมการบริหารงานทั้งหมด
2. นางสาวเรืองอำไพ จิวแฮม ตำแหน่งรองประธาน มีหน้าที่ออกแบบและตรวจสอบคุณภาพ
3. นางจ่านง จิ่งเชิด ตำแหน่งเลขานุการ มีหน้าที่ประสานการดำเนินงานระหว่างกลุ่ม กับสมาชิกเครือข่าย
4. นางศิริพร วงษ์กำไรทอง ตำแหน่งเหรัญญิก มีหน้าที่การเงินและการบัญชี
5. นางสาววาสนา โพธิ์เปี่ยม ตำแหน่งประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่วิทยากรสอนสมาชิก เครือข่ายและขยายงานผลิตภัณฑ์เพิ่ม

สมาชิกกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อยที่ได้รับเลือกในหนึ่งตำแหน่งให้ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องและได้รับเกียรติ จากสมาชิกที่ให้ความไว้วางใจเป็นผู้นำและบริหารกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มมีวาระปฏิบัติหน้าที่คราวละ 2 ปี ดังนั้น ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งปฏิบัติงานให้ดีที่สุดและทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อให้การบริหารและจัดการกลุ่มให้เกิดผลสำเร็จโดยสามารถแบ่งหน้าที่ของกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย มีรายละเอียดดังนี้

โครงสร้างกลุ่มและการบริหารจัดการ

กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย เป็นกลุ่มอาชีพที่จัดตั้งขึ้นจากสมาชิกผู้มีความคิดและความสนใจตรงกัน ซึ่งในครั้งแรกมีการรวมตัวกันของสมาชิกจำนวน 30 คน โดยมีวัตถุประสงค์ของกลุ่ม คือ

1. เพื่อให้ราษฎรในหมู่บ้านโดยเฉพาะสตรีแม่บ้านได้รับการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและครอบครัว และการมีส่วนร่วมในครอบครัว
2. เพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้กับครอบครัว
3. เพื่อนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์

การบริหารงานและการจัดการ

คณะกรรมการบริหารกลุ่ม ได้มีการประชุมกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน กำหนดระเบียบข้อบังคับตามความเห็นของกลุ่มจัดทำเอกสารต่างๆ ตลอดจนติดต่อประสานงานกับองค์กรภายนอก บริหารด้านการตลาด จัดซื้อวัตถุดิบและการจำหน่าย จัดให้มีการประชุมสมาชิกร่วมกันตัดสินใจเพื่อกำหนดรูปแบบต่างๆ ซึ่งในการประชุมจะเป็นการกำหนดราคางาน แบ่งงานรับผิดชอบไปแต่ละคน พร้อมทั้งติดตามสมาชิกที่รับงานไปแล้ว ถ้ามีปัญหาทำไมไม่ทันจะได้หาทางแก้ไขเปลี่ยนงานให้สมาชิกอื่นๆ ต่อไป

ด้านการผลิต การผลิตกลุ่มจะดำเนินการโดย กำหนดรูปแบบการผลิตให้กับสมาชิกด้วยวิธีการมาประชุมเพื่อรับการถ่ายทอดรูปแบบและแบ่งจำนวนความรับผิดชอบไปแต่ละคน วัตถุดิบบางส่วน เช่น เกลียว เปีย หรือผักตบชวาตากแห้ง สมาชิกหาได้เองในพื้นที่และวัตถุดิบประกอบบางอย่างของรูปทรง คณะกรรมการจะเป็นผู้จัดให้ เช่น รองเท้า

กระบวนการผลิตของหัตถกรรมบ้านอ้อย

ด้านวัตถุดิบ ผักตบชวา ซึ่งสามารถหาได้ในพื้นที่เนื่องจากบ้านอ้อยเป็นหมู่บ้านอยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยามีผักตบชวาเป็นจำนวนมาก สามารถนำมาผลิตเป็นเครื่องจักสานจากผักตบชวา เป็นการใช้วัตถุดิบในพื้นที่ให้เป็นประโยชน์ และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว โดยเป็นอาชีพเสริมหลังจากการทำงาน

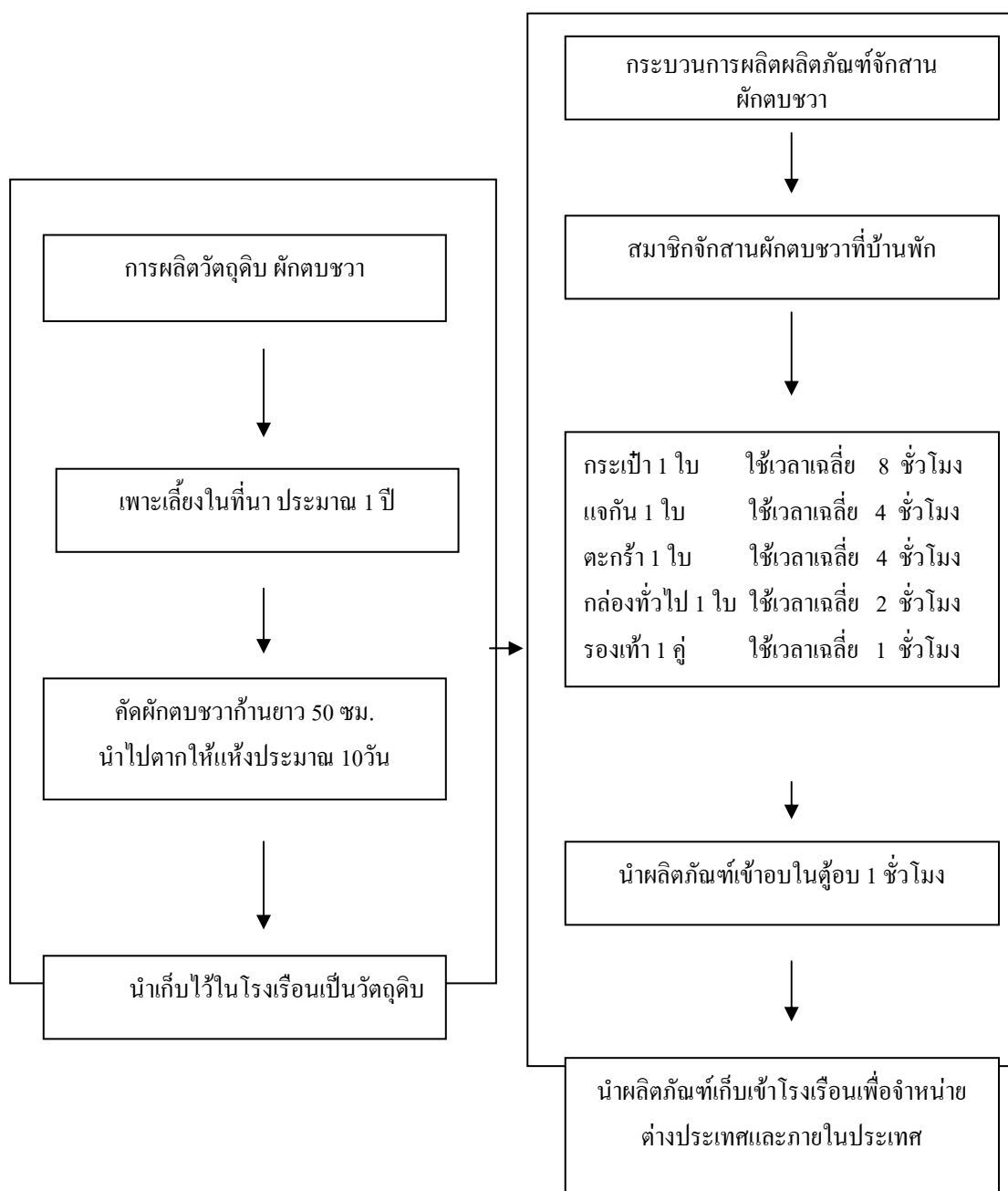
กระบวนการผลิตวัตถุดิบผักตบชวา

กลุ่มจะทำการเพาะเลี้ยงผักตบชวาในพื้นที่ทำนา มีระยะเวลาการเพาะเลี้ยงผักตบชวาเป็นเวลาประมาณ 1 ปี เมื่อได้เวลาที่กำหนดก็จะตัดก้านผักตบชวาที่มีความยาว 50 เซนติเมตรขึ้นไป นำไปตากแห้งประมาณ 10 วัน เสร็จแล้วนำไปเก็บไว้ในโรงเรือนของกลุ่มเป็นวัตถุดิบในการจักสานผักตบชวาต่อไป สมาชิกแต่ละคนจะเก็บวัตถุดิบและจดบันทึกเสมือนยืมวัตถุดิบ และหักค่าใช้จ่ายหลังขายผลิตภัณฑ์ให้กลุ่ม

กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มหัตถกรรม สมาชิกส่วนใหญ่ทำการจักสานที่บ้านของสมาชิก โดยใช้เวลาในการจักสานเฉลี่ยวันละ 4 ชั่วโมงต่อวัน หลังจากเสร็จจากการทำนาเป็นประจำทุกวัน ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาที่ทำการผลิตสามารถแยกเป็นประเภทและระยะเวลาการผลิตของสมาชิกต่อคน ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์กระเป๋	1 ใบ	ใช้เวลาผลิตเฉลี่ย	8 ชั่วโมง
2. ผลิตภัณฑ์แจกัน	1 ใบ	ใช้เวลาผลิตเฉลี่ย	4 ชั่วโมง
3. ผลิตภัณฑ์ตะกร้า	1 ใบ	ใช้เวลาผลิตเฉลี่ย	4 ชั่วโมง
4. ผลิตภัณฑ์กล่องทั่วไป	1 ใบ	ใช้เวลาผลิตเฉลี่ย	2 ชั่วโมง
5. ผลิตภัณฑ์รองเท้า	1 คู่	ใช้เวลาผลิตเฉลี่ย	1 ชั่วโมง

เมื่อสมาชิกดำเนินการผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาเสร็จตามประเภทต่างๆ และนำผลิตภัณฑ์ เข้าอบในตู้อบของกลุ่ม โดยใช้เวลาอบผลิตภัณฑ์ประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่อป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์มีเชื้อรา ที่เกิดขึ้นได้จากผักตบชวา ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการผลิต คือนำผลิตภัณฑ์เข้าเก็บไว้ในโรงเรือน เพื่อนำส่งให้กับบริษัทตัวแทนจำหน่ายต่างประเทศ และนำขายในประเทศต่อไป

ภาพที่ 4 โครงสร้างกระบวนการผลิตวัตถุดิบ และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จกसानผักตบชวาของกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

การผลิตวัตถุดิบผักตบชวา และการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาของกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย ในบางปี เช่น ปี พ.ศ. 2545 และปี พ.ศ. 2549 เกิดสถานการณ์น้ำท่วมหมู่บ้านอ้อย เนื่องจากหมู่บ้านอยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ไม่สามารถผลิตวัตถุดิบผักตบชวาและสมาชิกของกลุ่มไม่สามารถดำเนินการผลิตจักสานผักตบชวาได้ ทำให้ยอดขายของกลุ่มหัตถกรรมลดลง ซึ่งก็เป็นอุปสรรคในการดำเนินการของกลุ่มหัตถกรรม

การผลิตของกลุ่มจะเน้นคุณภาพ และมาตรฐาน โดยการตรวจสอบมาตรฐานทุกชิ้นงาน ก่อนส่งออกจำหน่าย ด้านการตลาด กลุ่มดำเนินการตลาดโดยคณะกรรมการเป็นตัวแทนในการติดต่อ ประสานงานกับตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับบริษัทตัวแทนจำหน่ายด้วยวิธีการขายส่ง และขายปลีกโดยจำหน่าย ณ ที่ทำการกลุ่ม ศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ของจังหวัด ห้างร้านทั่วไปทั้งภายในและต่างจังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 8 สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

ตลาดภายในประเทศ	บริษัทตัวแทนจำหน่าย	ตลาดต่างประเทศ
1. ที่ศูนย์สาธิตการตลาด บ้านอ้อย หมู่ 7 ตำบลสรรพยา	1. อาร์ทออฟลิฟอิง 2. ผนึกแก้ว	1. ญี่ปุ่น 2. อเมริกา
2. ร้านค้าต่างๆ ภายใน ตัวจังหวัด	3. มีสมาร์ทอินเตอร์เกรด 4. เซเวนเอสวาไรตี้ดีไซด์จำกัด	3. ออสเตรเลีย 4. บาเลน
3. สวนจตุจักร กรุงเทพมหานคร	5. พีแอนด์ เจ คอมมิเคชั่น จำกัด	5. อิตาลี
4. ตลาดโบ้เบ้ กรุงเทพมหานคร	6. นากาเซ (ประเทศไทย) จำกัด 7. แฟชั่นเบลท์แอนด์เลเกอร์	6. เยอรมัน 7. จีน
5. ร้านค้าจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดนครราชสีมา	8. อาราม-อิตาลี 9. สุวรรณชาติอินเตอร์เนชั่นแนล	8. ฮองกง 9. ไต้หวัน
		10. แคนาดา

ที่มา: กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย (2548)

สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย จากตารางที่ 8 พบว่าสถานที่จำหน่ายของกลุ่ม มีทั้งตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ โดยมีสัดส่วนจำหน่ายภายในประเทศ ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ จำหน่ายต่างประเทศ ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ ตลาดภายในประเทศ สถานที่จำหน่าย ได้แก่ จังหวัดชัยนาท กรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดนครราชสีมา ตลาดต่างประเทศที่สำคัญ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ประเทศญี่ปุ่น

ภาพที่ 5 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

ที่มา: กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย (2548)

ตารางที่ 9 ประกาศเกียรติคุณและรางวัลของกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

ปี พ.ศ.	ประกาศเกียรติคุณและรางวัลของกลุ่มหัตถกรรม
2537	ได้รับรางวัลชมเชยประกวดหมู่บ้านพัฒนา จังหวัดชัยนาท
2538	ได้รับรางวัลชนะเลิศประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับภาคกลาง
2539	ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ประกวดกลุ่มแม่บ้านดีเด่นระดับประเทศ
2540	ได้รับรางวัลชนะเลิศประกวดหมู่บ้านสาธารณสุขดีเด่น จังหวัดชัยนาท
2541	ได้รับรางวัลชนะเลิศผลิตภัณฑ์งานจักสาน ประเภทผลิตภัณฑ์ตะกร้า
2541	ได้รับรางวัลชนะเลิศของประธานกลุ่ม ด้านผู้นำอาชีพก้าวหน้า จังหวัดชัยนาท
2542	ได้รับรางวัลชนะเลิศ หมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น ประเภทผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชของหม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร
2543	ได้รับโล่ห์พระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประธานกลุ่ม เป็นผู้มีผลงานดีเด่นเป็นแบบอย่างในการใช้วัฒนธรรมไทยสู่ภัยเศรษฐกิจ
2544	ได้รับรางวัลชนะเลิศของประธานกลุ่ม ประเภท “ผู้หญิงเก่ง” สาขาริเริ่มธุรกิจ
2544	ได้รับรางวัลชนะเลิศ กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย เป็นกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองดีเด่น จังหวัดชัยนาท
2545	ได้รับรางวัลชนะเลิศ ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวา ประเภทกระเป๋า งานประกวดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ดีเด่น จังหวัดชัยนาท

ที่มา: กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

ประกาศเกียรติคุณ และรางวัลของกลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย จากตารางที่ 9 พบว่า ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2537-2547 กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อยได้รับรางวัลทั้งระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ โดยเป็นรางวัลบุคคลและรางวัลกลุ่ม รางวัลที่สำคัญได้แก่ หมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น รางวัลหม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร (ผลิตภัณฑ์เส้นใยพืช) และรางวัล “ผู้หญิงเก่ง” สาขาวิเริ่มธุรกิจ

ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาประเภทกระเป๋า

ภาพที่ 6 ผลิตภัณฑ์กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาประเภทแจกัน

ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาประเภทตะกร้า

ภาพที่ 7 ผลิตภัณฑ์กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย

ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาประเภทตะกร้า

ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาประเภทกล่องทั่วไป

ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาประเภทรองเท้า

ภาพที่ 8 ผลิตภัณฑ์กลุ่มหัตถกรรมบ้านอ้อย